

วัดอรุณราชวราราม

ประวัติความเป็นมา

วัดอรุณราชวราราม เป็นวัดโบราณ สร้างสมัยกรุงศรีอยุธยา เดิมชื่อ **วัดมะกอก** สมัยกรุงธนบุรี สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช โปรดให้ปฏิสังขรณ์ แล้วเปลี่ยนชื่อเป็น **วัดแจ้ง**

ปีพุทธศักราช ๒๓๑๑ โปรดให้สร้างพระราชวังใหม่ โดยขยายเขตพระราชฐานให้กว้างออกไป ทำให้วัดแจ้งตั้งอยู่ในเขตพระราชวัง เป็นวัดไม่มีพระสงฆ์ และโปรดให้สร้างกำแพงพระราชวังโอบล้อมวัด

สมัยกรุงธนบุรีเป็นราชธานี ถือกันว่าวัดแจ้งเป็นวัดคู่บ้านคู่เมือง เป็นที่ประดิษฐานพระแก้วมรกต และพระบาง ซึ่งสมเด็จพระยามหากษัตริย์ศึก (พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช) ไปตีเมืองเวียงจันทน์ได้ แล้วอัญเชิญพระพุทธรูปสำคัญ ๒ องค์ คือ **พระแก้วมรกต** และ**พระบาง** ลงมากรุงธนบุรีด้วย ต่อมาได้อัญเชิญพระแก้วมรกต และพระบางขึ้นประดิษฐานในมณฑป ซึ่งอยู่ด้านหลังพระอุโบสถและพระวิหารเก่า

เมื่อพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช เสด็จเถลิงถวัลยราชสมบัติ โปรดให้สร้างพระนครขึ้นใหม่ด้านฝั่งตะวันออกของแม่น้ำเจ้าพระยา แล้วโปรดให้รื้อกำแพงพระราชวังกรุงธนบุรีออก ด้วยเหตุนี้วัดแจ้งจึงอยู่นอกพระราชวัง โปรดให้เป็นวัดมีพระสงฆ์จำพรรษา โดยนิมนต์พระโพธิวงศาจารย์ จากวัดบางหัวใหญ่ (วัดระฆังโฆสิตาราม) มาครองวัด

วัดแจ้งได้รับการบูรณปฏิสังขรณ์ใหม่ทั้งพระอาราม โดยพระเจ้าลูกยาเธอ เจ้าฟ้ากรมหลวงอิศรสุนทร (พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย เมื่อครั้งดำรงพระราชอิสริยยศเป็นพระโอรส)

ต่อมาเมื่อพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัยขึ้นครองราชย์สมบัติ โปรดให้สร้างพระอุโบสถ พระวิหาร และพระปราสาท พร้อมทั้งทรงปั้นหุ่นพระพุทธรูปด้วยฝีพระหัตถ์ของพระองค์เอง และโปรดให้หล่อขึ้นประดิษฐานเป็นพระประธานในพระอุโบสถ และพระราชทานนามใหม่ว่า **วัดอรุณราชอาราม**

สมัยรัชกาลที่ ๓ โปรดให้ปฏิสังขรณ์ใหม่ทั้งหมด แล้วโปรดให้ก่อสร้างพระปราสาทจันแล้วเสร็จ ซึ่งเป็นสถาปัตยกรรมที่มีความงดงาม ปัจจุบันเรียกกันว่า **พระปราสาทวัดอรุณ**

สมัยรัชกาลที่ ๔ โปรดให้สร้างและปฏิสังขรณ์สิ่งต่าง ๆ เพิ่มเติม เช่น บุษบกยอดพระปราสาทเป็นที่ประดิษฐานพระพุทธรูปฉลองพระองค์ พระนามว่า **พระพุทธรูปมิตร์** และได้ัญเชิญพระบรมอัฐิของพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย มาบรรจุไว้ที่พระพุทธรูปอาสน์ของพระประธานในพระอุโบสถ เมื่อปฏิสังขรณ์พระอุโบสถเรียบร้อยแล้ว พระราชทานนามว่า **วัดอรุณราชวราราม**

ปีพุทธศักราช ๒๔๓๙ เกิดอัคคีภัยไหม้พระอุโบสถ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวได้เสด็จพระราชดำเนินไปอำนวยการดับเพลิงด้วยพระองค์เอง และโปรดให้กรมหมื่นปราบปรบักษ์ เป็นแม่กองปฏิสังขรณ์พระอุโบสถตลอดจนเขียนภาพผนังด้านในและปฏิสังขรณ์พระระเบียงรอบพระอุโบสถ พร้อมทั้งถาวรวัตถุอื่น ๆ และโปรดให้พระยาราชสงคราม (กร หงสกุล) เป็นนายงานอำนวยการปฏิสังขรณ์พระปราสาทใหญ่

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช โปรดให้บูรณปฏิสังขรณ์สถาปัตยกรรมที่สำคัญภายในวัด เช่น ศาลาการเปรียญ กุฏิ พระวิหาร พระเจดีย์ พระปราสาท โดยเฉพาะพระปราสาทได้รับการปฏิสังขรณ์เป็นการใหญ่ใช้เวลา ๕ ปี จึงแล้วเสร็จ

สถานะและที่ตั้ง

วัดอรุณราชวราราม เป็นพระอารามหลวงชั้นเอก ชนิดราชวรมหาวิหาร ตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกของแม่น้ำเจ้าพระยา เลขที่ ๓๔ ถนนอรุณอมรินทร์ แขวงวัดอรุณ เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร มีที่ดินตั้งวัด เนื้อที่ ๒๙ ไร่ ๑ งาน ๙๓ ตารางวา

สิ่งสำคัญ

พระอุโบสถ อยู่ทางทิศเหนือของวัด เป็นอาคารก่ออิฐถือปูน ยกพื้นสูง หลังคาลาด ๒ ชั้น มุงด้วยกระเบื้องเคลือบ ประดับช่อฟ้า ใบระกา ทางหงส์ ลงรักปิดทองประดับกระจก หน้าบัน ด้านหน้าและหลังเป็นรูปเทวดาถือพระขรรค์ประทับ ในปราสาท เป็นไม้แกะ มีสังข์และคนโทน้ำ วางอยู่บนพานข้างละพาน ประดับลายกระหนกชื่อว่า ช่อกระหนกทางโต ลงรักปิดทอง มีมุขด้านหน้า

และหลังมีเสารับเชิงชาย ทั้งด้านทิศเหนือและทิศใต้ พื้นหน้ามุขและพื้นรอบพระอุโบสถ ปูด้วยหินอ่อน ด้านหน้าอยู่ระหว่าง ๒ ข้าง มีบุษบกยอดปราสาทเป็นที่

ประดิษฐานพระพุทธรูปจตุรงคประดิษฐ์ ซึ่งเป็นพระพุทธรูปจำลองพระองค์ในรัชกาลที่ ๒ ที่หุ้มกลองด้านหลังระหว่างประตูเหมือนกันมีบุษบกยอดปราสาทมีพาน ๒ ชั้นลงรักปิดทองมีพุ่มเทียนตั้งอยู่ ผนังด้านนอกถือปูนประดับกระเบื้องลายดอกไม้ร่วง บัวหัวเสา และบัวเชิงเสาลงรักปิดทองประดับกระจก หน้าต่างมี ๑๔ ช่อง บานหน้าต่างด้านนอกเป็นลายรดน้ำช่อมใหม่ ภายในมีภาพจิตรกรรมฝาผนังทั้ง ๔ ด้าน

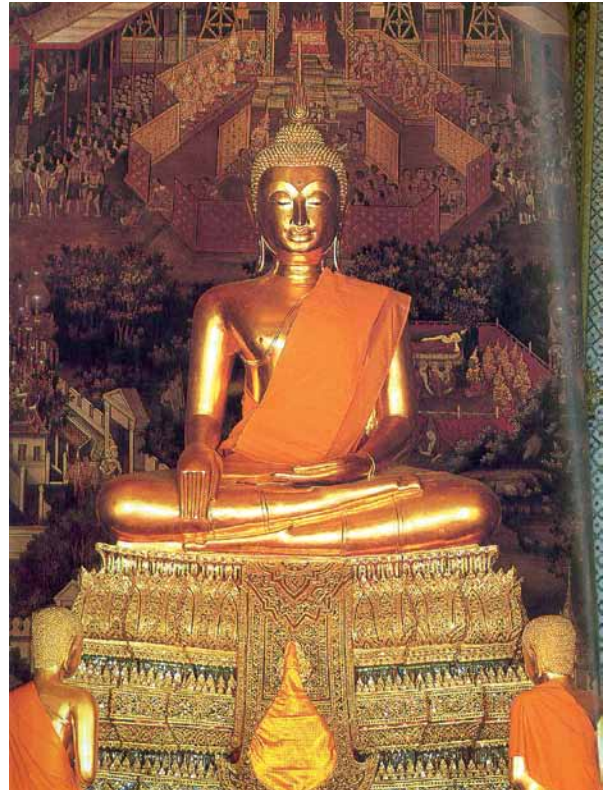

พระระเบียงพระอุโบสถสร้างขึ้น ในสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย ที่ผนังระเบียงมีภาพเขียนเป็นชุ้มเรือนแก้ว ลายดอกไม้ ใบไม้ รอบพระระเบียงประดิษฐาน พระพุทธรูปปางมารวิชัย ๑๒๐ องค์ ชุ้มเสมา ๘ ชุ้ม เป็นชุ้มหินอ่อน เป็นรูปบุษบกย่อเหลี่ยม ไม้สิบสอง มีใบเสมาคู่ทำด้วยหินสลักลวดลาย ประดิษฐานอยู่ภายใน ระหว่างช่องเสมาทุกช่อง มีสิงโตหินตั้งอยู่บนแท่น ด้านหน้าพระระเบียง มีตุ๊กตาหินทหารจีน ตั้งเรียงเป็นแถวรอบพระอุโบสถ

พระประธาน เป็นพระพุทธรูป ปางมารวิชัย เฉพาะพระพักตร์ เป็นผีพระหัตถ์ในรัชกาลที่ ๒ ซึ่งทรงปั้นหุ่นด้วยพระองค์เอง ที่ฐานผ้าทิพย์ได้บรรจุ พระอัฐิของพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย มีเครื่องหมายตราครุฑจับนาค และระหว่าง พระอัครสาวก มีพัทธยศตั้งอยู่ ๑ เล่ม พระพุทธรูป องค์นี้ พระนามว่า **พระพุทธรธรรมิกราชโลกธาตุดิลก**

พระวิหาร สร้างสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย เป็นอาคารก่ออิฐถือปูน ยกพื้นสูงเช่นเดียวกับพระอุโบสถ หลังคาลาด ๓ ชั้น มุงด้วยกระเบื้องเคลือบ หน้าบันเป็นภาพเทวดาถือ พระขรรค์อยู่บนแท่น ประดับด้วยลายกระหนก ลงรักปิดทอง ประดับกระฉก มีมุขทั้งด้านหน้า และด้านหลัง ผนังภายนอกประดับกระเบื้องเคลือบ ผนังภายในฉาบปูนสีเหลือง ภายในพระวิหาร ประดิษฐานพระพุทธรูปปางมารวิชัย พระนามว่า **พระพุทธชัยภุมมมหาบุรุษลักขณาอสีตยานุบพิตร**

บนฐานชุกชี มีพระอรุณหรือพระแจ้ง หน้าตักกว้าง ๕๐ เซนติเมตร ประดิษฐานอยู่บนแท่น ถัดลงมาชั้นล่างสุด มีพระพุทธรูป หล่อด้วยสำริดลงรักปิดทอง ศิลปะ สมัยสุโขทัย หน้าตักกว้าง ๗๐ เซนติเมตร ประดิษฐาน อยู่บนแท่นลงรักประดับกระฉก

พระระเบียง หรือพระวิหารคด เป็น อาคารก่ออิฐถือปูน หลังคามุงกระเบื้องเคลือบ มีประตูอยู่กึ่งกลางทั้งสี่ทิศ มีซุ้มจระนำเหนือประตู หน้าบันเป็นรูปพระนารายณ์ทรงครุฑประดับลาย กระหนกลงรักปิดทอง

พระปรางค์ใหญ่ ตั้งอยู่หน้าวัดทางทิศใต้ เป็นของโบราณ พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย โปรดให้ก่อสร้างพระปรางค์องค์เดิม ที่มีขนาดสูง ๘ วา เป็น ๓๓ วาเศษ เพื่อให้เป็นพระมหาธาตุประจำกรุงรัตนโกสินทร์ แล้วเสร็จในสมัยรัชกาลที่ ๓ ลักษณะก่ออิฐถือปูน ประดับด้วยชั้นกระเบื้องเคลือบสีต่างๆ และจานชามของโบราณ ที่มีลวดลายสวยงาม เช่น ชามเบญจรงค์ เป็นต้น ยอดพระปรางค์มีพระมงกุฎประดิษฐานเหนือยอดนภศูล

พระปรางค์ อยู่ภายในรั้วล้อมทั้ง ๔ ด้าน ด้านทิศตะวันออก ทิศเหนือ และทิศตะวันตก ตอนล่างเป็นกำแพงก่ออิฐถือปูนเตี้ย ๆ ทาด้วยน้ำปูนสีขาว ตอนบนเป็นรั้วลูกกรงเหล็กทาสีแดง มีรูปครุฑจับนาคติดอยู่บนทุกช่อง แต่ละช่องกันด้วยเสาก่ออิฐถือปูนเหมือนกำแพง ตอนล่างด้านทิศตะวันตกหลังพระปรางค์ มีกำแพงแบบของเก่า ๑ กำแพง

พระเจดีย์ ๔ องค์ ลักษณะก่ออิฐถือปูน ย่อเหลี่ยมไม่มีสีประดับด้วยกระเบื้องสีต่าง ๆ เป็นลวดลายดอกไม้และลายอื่น ๆ งดงามมาก พื้นปูด้วยกระเบื้องหิน เป็นพระเจดีย์แบบเดียวกัน และมีขนาดเท่ากันทั้งหมด คือ มีฐานทักษิณสำหรับขึ้นไปเดินรอบองค์พระเจดีย์ ๑ ชั้น มีบันไดขึ้นทางทิศเหนือ บริเวณพระเจดีย์ติดกับพระระเบียงพระอุโบสถ สร้างในรัชกาลที่ ๓